

12. Гукова А.В. Роль финансовой безопасности предприятия в системе его экономической безопасности / А.В. Гукова, И.Д. Аникина // Образование и общество. – 2006. – №3. – С. 98 – 102.
13. Антонова О.В. Реалізація фінансових інтересів підприємства як основа забезпечення його фінансової безпеки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>.
14. Орлова В. В. Моделювання механізмів управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.11 / В. В. Орлова; Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельниц., 2008. – 19 с.
15. Орлова О.А., Красільник Т.В. Теоретичні аспекти фінансової безпеки підприємства [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://intkonf.org>.
16. Каркавчук В. В. Математичне моделювання управління фінансовою безпекою підприємств в Україні: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.11 / В. В. Каркавчук; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2010. – 20 с.
17. Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства / О. І.Судакова // Економічний простір. – 2008. – № 9. – С. 140 – 148.
18. Ю. Радченко К. І. Стратегічний аналіз у бізнесі. / К. І. Радченко. – Львів: Новий світ-2000. – 2003. – 272 с.
19. Амосов О. Ю. Формування системи оцінки фінансової безпеки підприємства / О. Ю. Амосов // Економіка и управление – 2012. – № 1 – С. 8 – 13.
20. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур: [монографія] / Н. Й. Реверчук– Львів : ЛБІ НБУ, 2004. – 195 с.
21. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): [монографія] / О. І. Барановський– К.: Київ.нац.торг-екон.ун-т, 2004. – 759 с.
22. Ареф'єва О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – 1. – С. 98 – 103.
23. Соснин А.С. Менеджмент безопасности предпринимательства: [учеб. пособие] / А.С. Соснин, П.Я. Пригунов. – К.: Издательство Европейского университета, 2002. – 504 с.
24. Гомілко Л.П. Оцінка фінансової безпеки підприємства/ Л.П. Гомілко, Т.Ф. Косянчук // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2006. – № 4. – Т. 2. – С. 46–49.
25. Кириченко О.А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах фінансової кризи / О.А. Кириченко, І.В. Кудря // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 10. – С. 22–26.
26. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / за заг. редакцією д-ра екон. наук, проф. А.О. Єпіфанова [А. О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський та ін.]. – Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2009. – 295 с.
27. Куркин Н.В. Ситуационный функционально-ресурсный подход к формированию механизма экономической безопасности развития предприятия // Вісник економіки транспорту і промисловості (36. наук.-практ. статей). – Харків: УкрДАЗТ. – 2003. – Випуск 3. – С. 17–24.
28. Олейников Е.А. Экономическая и национальная безопасность / Е.А. Олейников. – М., 2004. – 586 с.
29. Папехин Р.С. Индикаторы финансовой безопасности предприятий [Текст] / Р.С. Папехин // Взгляд молодых ученых на экономические и финансовые реформы в России: сб. ст. – Волгоград: Волгоградское научное изд-во. – 2007. – 27 с.
30. Забродский В. А. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы / В. А. Забродский, Н. Капустин // Бизнес Информ. – 1999. – № 15. – С. 35 – 37.

*Рецензент д.е.н., професор ХНАДУ Горєлов Д.О.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Назаренко І.Л.*

УДК 621.002:658.5

СТРУКТУРНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ

Обидєннова Т. С., асистент (УІПА)

В статті розглянуто «класичні» підходи до питань управління підприємством. Окреслено визначення кожного з підходів до управління підприємством, а також переваги та недоліки. Схематично зображено аспекти, що характеризують системний підхід та його застосування, наведена схема змісту ресурсного та функціонального

підходів. Аналіз підходів до управління підприємствами надав можливість запропонувати ресурсно-функціональний підхід до управління структурними перетвореннями машинобудівних підприємств який є найефективнішим.

Ключові слова: управління підприємством, процесний підхід, системний підхід, ситуаційний підхід, предметний підхід, функціональний підхід, ресурсний підхід, факторний підхід, ресурсно-функціональний підхід.

СТРУКТУРНЫЕ ПРЕОБРАЗОВАНИЯ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ: ПОДХОДЫ К УПРАВЛЕНИЮ

Обидєнна Т. С., асистент (УІПА)

В статье рассмотрены «классические» подходы к вопросам управления предприятием. Очерчены определения каждого из подходов к управлению предприятием, а также преимущества и недостатки. Схематично изображены аспекты, характеризующие системный подход и его применение, приведены схемы содержания ресурсного и функционального подходов. Анализ подходов к управлению предприятиями предоставил возможность предложить ресурсно-функциональный подход к управлению структурными преобразованиями машиностроительных предприятий который является самым эффективным.

Ключевые слова: управление предприятием, процессный подход, системный подход, ситуационный подход, предметный подход, функциональный подход, ресурсный подход, факторный подход, ресурсно-функциональный подход.

STRUCTURAL TRANSFORMATION OF THE MACHINE-BUILDING ENTERPRISES: MANAGEMENT APPROACHES

Obydiennova T. S., assist the (Ukrainian Engineering Pedagogical Academy)

The article considers the «classical» approach to the issues of enterprise management: process, system, situational, concrete, functional, resource, factorial approach. Outlines the definitions of each of the approaches to the management of the enterprise, as well as advantages and disadvantages. The author suggests the schematic image of the aspects of the system approach and its application; a scheme of contents resource and functional approaches. For research on the structural transformation of the machine-building enterprises of the author of the article specifies that effective is the use of the approach, and the approach to management through management functions through the analysis and use of available resources of the enterprise, that create competitive advantages of the enterprises of mechanical engineering. Thus, today the management of the structural transformation of machine-building enterprises appropriate to use resource-functional approach. In the article the author gives the definition of this approach and the peculiarities of its use. Also provides a diagram of the content of the resource-functional approach, which was developed by the author. In General, the analysis of approaches to management of enterprises provided an opportunity to offer the resource-functional approach to the management of the structural transformation of machine-building enterprises that is effective.

Keywords: management, process approach, system approach, situational approach, subject approach, the functional approach, the resource approach, factorial approach, the resource-functional approach.

Вступ. Сьогодні економіка України знаходиться на етапі кардинальної перебудови. Це істотно впливає на розвиток усіх галузей народного господарства. Особливої уваги заслуговують підприємства машинобудування, що забезпечують рівень технологій засобів праці та є індикатором науково-технічного прогресу в країні. Кризові явища, що спричинили трансформаційні процеси в економіці країни, призвели до того, що більшість машинобудівних підприємств України знаходяться в стані банкрутства. Вихід з цього положення можливий лише шляхом структурних перетворень, що (як всі інші трансформаційні процеси) вимагають жорсткого управління. В наш час в теорії та практиці науки управління пропонується велика кількість методів управління, що мають за основу різноманітні підходи.

Актуальною проблемою є необхідність вивчення підходів управління до структурних

перетворень машинобудівних підприємств, а також характеристика факторів, що мають вплив на прийняття управлінських рішень стосовно управління структурними перетвореннями машинобудівних підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Багато науковців розглядали питання різноманітних підходів до управління взагалі - Іваненко В. О. [1], Саенко С.Г. [2], Кібук Т.М. [3], Репіна І.М. [4], Стерлигова А.Н. [5], Колесов О.С., Вацьківська А.В [6], Кашуба Я. М. [7], та інші. Зокрема, більшість авторів (Гур'янов А.Б. [10], Філіна С.В. [11], Грант Р.М. [12] та інші) розглядають конкретні підходи до управління підприємствами. Зазначені дослідження значно просунули наукову розробку різних аспектів формування та розвитку управління структурними перетвореннями. Однак, багато які важливі проблеми досліджені ще недостатньо. Серед них, на погляд автора, основною проблемою є

визначення такого підходу до управління структурними перетвореннями машинобудівних підприємств, що буде найбільш ефективним та дозволить максимально використовувати наявні ресурси підприємства.

Постановка проблеми. Метою статті є аналіз підходів до управління структурними перетвореннями, а також дослідження питань їх застосування в практичній діяльності машинобудівних підприємств України.

Виклад основного матеріалу. Проблема управління структурними перетвореннями потребує нагального вирішення. На практиці, в залежності від обставин, застосовується велика кількість підходів до управління. Усі ці підходи до управління можна згрупувати у так звані «класичні» підходи до управління структурними перетвореннями машинобудівних підприємств. Характеристика та короткий зміст кожного з цих підходів наведено на рис.1, що складено автором.

Рис. 1. Класичні підходи до управління структурними перетвореннями машинобудівних підприємств

Системний підхід – розгляд всієї діяльності підприємства як сукупності окремих елементів, що пов'язані між собою. До цих елементів відносяться так звані «внутрішні змінні» організації, а саме люди, структура, завдання, технологія, цілі. Взаємодія цих елементів направлена на досягнення конкретної мети підприємства. Це найбільш складний підхід, суть якого полягає в реалізації вимог загальної теорії систем, згідно з якою кожен об'єкт в процесі його дослідження повинен розглядатися як велика і складна система і, одночасно, як елемент більш загальної системи [1]. Завдяки цьому підходу стає можливим отримання повного уявлення про зміст управління підприємством. В широкому визначенні системний підхід застосовується в вигляді восьми його аспектів, що схематично представлені на рис.2., що було складено автором.

Функціональний підхід до управління характеризує підприємство як сукупність функцій, які потрібно виконати для досягнення поставленої мети. При цьому підході аналіз управління підприємством починається зі зворотного - від потреб і поетапно розглядаються ті функції підприємства, реалізація яких приведе до задоволення потреб.

Таким чином, можна чітко виявити на різних етапах реалізації функцій управління підприємством які процеси ефективні та шляхом порівняння можливо виключити ті процеси які дублюються й є неефективними в процесі досягнення мети підприємства. На рис. 3 наведено зміст функціонального підходу (схему складено автором). Застосування функціонального підходу до управління підприємством має ряд негативних факторів, таких як відсутність зв'язку між окремими

частинами технологій підприємства; відсутність роботи; неможливість визначити відповідального за комплексної характеристики технологій виконання кінцевий результат тощо.

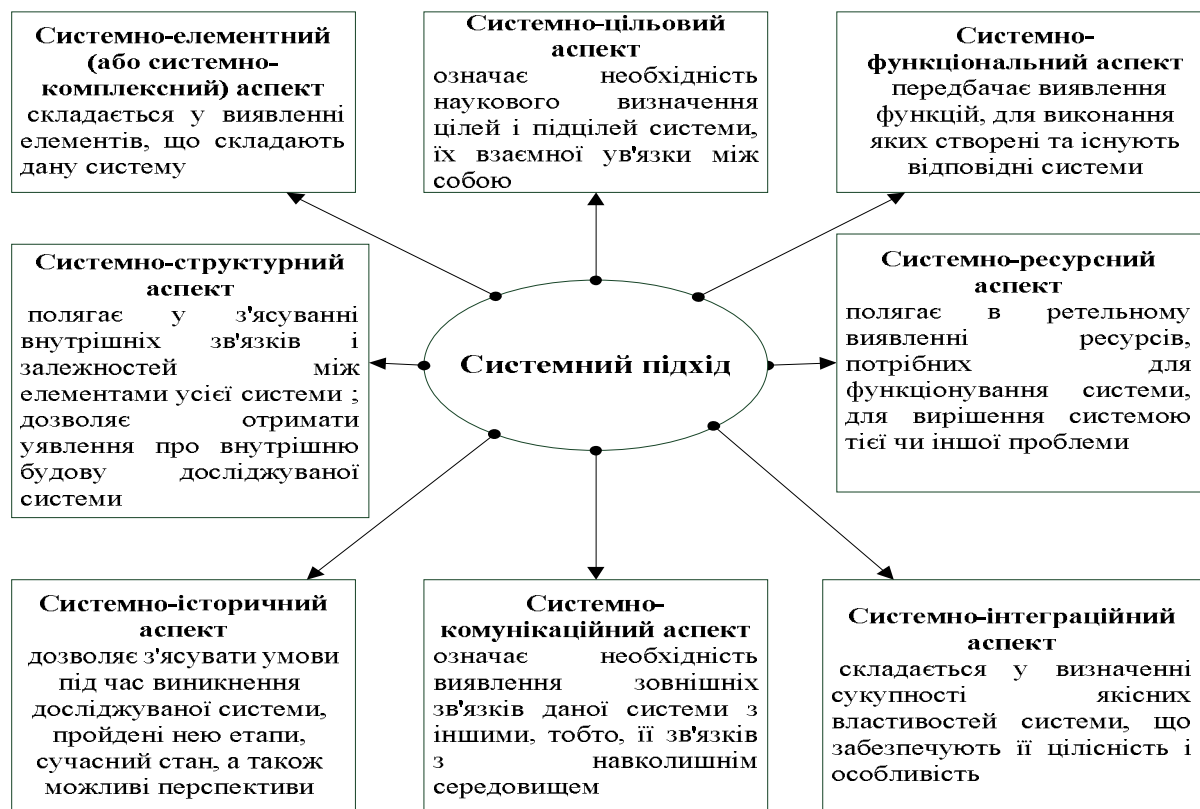

Рис.2. Аспекти, що характеризують системний підхід та його застосування

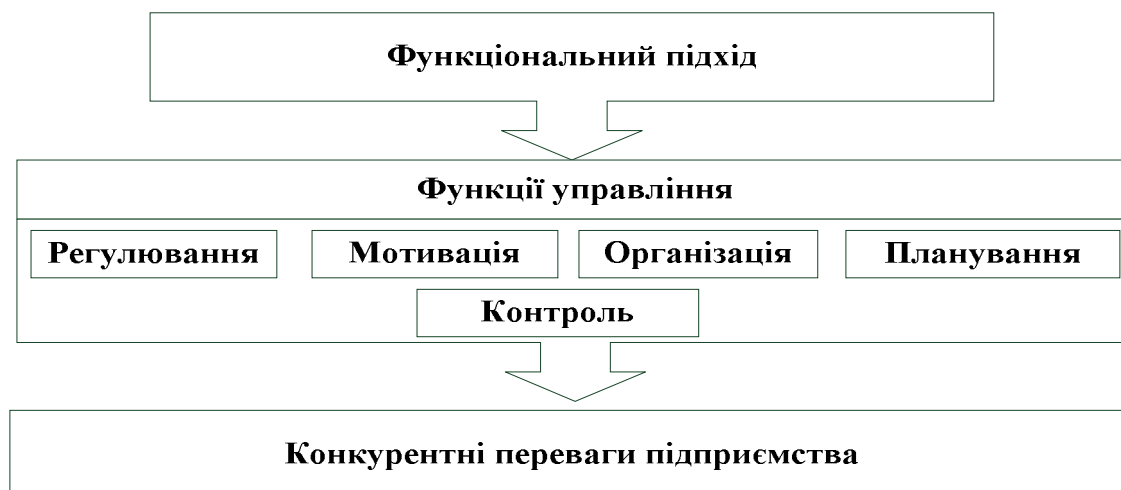

Рис.3. Зміст функціонального підходу

Предметний підхід - розглядає підхід до управління за якого відбувається удосконалення існуючого об'єкту управління. Позитивний чинник - застосовуючи цей підхід, дії управлінців направлені на удосконалення існуючих систем.

Негативний чинник - при впровадженні цього методу існує загроза «технічного» відставання підприємства, що безумовно, призведе до втрат ринків збуту та зниження конкурентоспроможності машинобудівного підприємства.

Ресурсний підхід. Сутність ресурсного підходу полягає у тому, що ресурси розглядаються як фактори виробництва, які залучені для досягнення результату [6]. Такий підхід до управління розглядає підприємство як сукупність ресурсів (матеріальних і нематеріальних) які роблять можливим зі сторони керівництва розробку і впровадження конкурентної стратегії функціонування і розвитку; дозволяє визначити фактори, що зумовлюють конкурентні переваги

підприємства, їх зміну в залежності від впливу різних чинників. Ресурсний підхід має ряд переваг, одними з яких є те, що цей підхід дає змогу прослідкувати зв'язок між внутрішнім і зовнішнім середовищем підприємства, при цьому враховуючи сильні і слабкі сторони підприємства, а також можливості і загрози зовнішнього середовища. Зміст ресурсного підходу зображено на рис.4, який було розроблено автором.

Рис. 4 Зміст ресурсного підходу

Процесний підхід – це розгляд підприємства як мережі взаємодіючих процесів, що протікають усередині організаційної структури компанії і реалізують мету її існування [8]. При цьому менеджери ігнорують організаційну структуру управління підприємством з функціями, що закріплені за окремими структурами. Тим не менш, даний підхід до управління має ряд позитивних аспектів: працівники відповідають за якість отриманих результатів і орієнтований на кінцевий результат виконаної роботи; шляхом аналізу процесу виконання поставленого завдання можливо виявити брак та впровадити заходи з його ліквідації, що сприяє досягненню максимальної якості та дозволить ліквідувати втрати зменшується час передачі інформації від одного суб'єкта до іншого, що сприятиме об'єктивності та достовірності інформації, а також підвищується оперативність і адаптивність діяльності компанії [9].

Ситуаційний підхід - розглядає процес управління підприємством спираючись на специфічні прийоми, що застосовує управлінець в залежності від ситуації. Ситуаційний підхід має на меті орієнтування на застосування наукових аспектів управління підприємством до конкретних ситуацій та умов, а також указує на конкретні методи вирішення задач та досягнення поставлених перед робітниками цілей підприємства. При застосуванні ситуаційного підходу до управління, чітко ілюструється принцип адаптивності, який є підґрунтям формування елементів стратегічного управління. Зміст цих елементів у тому, що всі системи всередині організації (культура організації, організаційна структура тощо) є результатом впливу на підприємство змін у внутрішньому та в зовнішньому середовищі.

Факторний підхід – розглядає підприємство як сукупність факторів виробництва - матеріальних та трудових, які сприяють досягненню поставленої

мети. Аналіз ефективності розвитку економіки має за основу не тільки ті ресурси, що підприємство використовує у своїй роботі, а й ті що буде використовувати у майбутньому. Тобто, при використанні даного підходу, проводиться аналіз та порівняння не тільки показник величини ресурсу, що вже використовується, а й аспекти змінного ринкового середовища, що впливають на визначення можливостей застосування нових ресурсів.

В умовах, коли більшість машинобудівних підприємств знаходяться в кризовому стані, гостро відчувається обмеженість ресурсів виробництва, на

перший план виступає необхідність застосування підходу до управління підприємством та усіма процесами усередині, спираючись на усі наявні ресурси підприємства. Це можливо втілити лише реалізуючи усі функції управління використовуючи наявні ресурси підприємства. Таким чином, сьогодні при управлінні структурними перетвореннями машинобудівних підприємств доцільно використовувати ресурсно-функціональний підхід. Зміст цього підходу наведено на рис. 5 (схема була розроблена автором).

Рис. 5 Зміст ресурсно-функціонального підходу

Висновки. Спираючись на аналіз наукових праць дослідників питань підходів до управління підприємствами можна зробити висновок, що кожен з підходів має як переваги так і недоліки. Для дослідження питань структурних перетворень машинобудівних підприємств доцільним є використання не якогось окремого підходу, а підходу до управління через функції управління шляхом аналізу та використання наявних ресурсів підприємства, що створюють конкурентні переваги підприємств машинобудування. Таким чином, для дослідження управління структурними перетвореннями машинобудівних підприємств України необхідно застосовувати ресурсно-функціональний підхід, що дозволить підвищити конкурентоспроможність підприємства шляхом використання наявних ресурсів підприємства та дозволить реалізувати функції менеджменту підприємства найефективнішим способом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Іваненко В. О. Ресурсний підхід до облікового відображення процесів виробництва промислової продукції / В. О. Іваненко // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – 2012. - № 1(26). – с. 106 – 111.
2. Саенко С.Г. Основные подходы к определению сущности и структуры инновационного потенциала / С.Г. Саенко // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. - № 1(13), 2. – с.28-33.
3. Кібук Т.М. Дослідження підходів до оцінювання стратегічного потенціалу підприємства.[Електронний ресурс] – Режим доступу http://www.rusnauka.com/28_NIOXXI_2008/Economics/35616.doc.htm
4. Репіна І.М. Підприємницький потенціал: методологія оцінки та управління / І.М. Репіна // Вісник

Української академії державного управління при Президентові України. – 1998. - № 2. – с. 262 – 271.

5. Стерлигова А.Н. Процессный подход к управлению как инструмент интеграции деятельности организации // Российское предпринимательство. — 2008. — № 2 Вып. 2 (106). — с. 91-95

6. Колесов О.С., Вацьківська А.В. Сучасні підходи до стратегічного управління управління розвитком підприємства в умовах господарювання / О.С Колесов., А.В. Вацьківська // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. - №2 (64).— с.43-49

7. Кашуба Я. М. Вибір методів та підходів стратегічного управління розвитком підприємництва/ Я. М Кашуба.// Економіка та держава. – 2011. - №9. – с.16-22

8. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://revolution.allbest.ru/management/00234762_0.html

9. Герчикова И.Н. “Менеджмент”, М–2000, издательское объединение “Юнити” 256 с.

10. Гур'янов А.Б. Системний підхід до стратегічного управління підприємством/ А.Б. Гур'янов, О.А Гришко // Економіка підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості № 34, 2011. - с. 274 – 277

11. Філіна С.В. Порівняльна характеристика основних підходів до управління. [Електронний ресурс] –

Режим доступу: <http://www.viem.edu.ua/konf2/art.php?id=1105>

12. Грант Р.М. Ресурсная теория конкурентных преимуществ: практические выводы для формулирования стратегии / Р.М. Грант // Вестник СПбГУ. Сер. 8 : Менеджмент. – 2003. – Вып. 3. – с. 47–75.

*Рецензент д.е.н., професор УПА Прохорова В.В.
Експерт редакційної колегії д.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 330.342.3

СУТНІСТЬ ТА СИСТЕМАТИЗУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА»

Плохих Д. О., аспірант (УкрДАЗТ)

У статті проаналізовано та систематизовано існуючі визначення поняття «економічна безпека», які враховують захищеність ресурсів підприємства, визначено місце та роль економічної безпеки в цілях ефективного функціонування підприємства. Зазначено, що рівень економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки професійно керівництво та персонал спроможні уникнути загрози, ліквідувати негативні наслідки окремих складових зовнішнього і внутрішнього середовища.

Ключові слова: економічна безпека, підприємство, загрози, ризик.

СУЩНОСТЬ И СИСТЕМАТИЗИРОВАНИЕ ПОНЯТИЯ «ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ»

Плохих Д. О., аспірант(УкрГАЗТ)

В статье проанализированы и систематизированы существующие определения понятия «экономической безопасности», которые учитывают защищенность ресурсов предприятия, определены место и роль экономической безопасности в целях эффективного функционирования предприятия. Отмечено, что уровень экономической безопасности предприятия зависит от того, насколько профессионально руководство и персонал способны избежать угрозы, ликвидировать негативные последствия отдельных составляющих внешней и внутренней среды.

Ключевые слова: экономическая безопасность, предприятие, угрозы, риск.

THE ESSENCE AND SYSTEMATIZATION OF THE CONCEPT «ECONOMIC SAFETY OF THE ENTERPRISE»

Plokhikh D. O., graduate (Ukrainian state Academy of railway transport)

In article are analyzed and systematized the existing concept of «economic security», which take into account the security of the enterprise of resources determined the place and role of economic security for the effective functioning of the enterprise. It is noted that the level of economic security of the enterprise depends on how professionally the management and staff are able to avoid the threat, to eliminate the negative impacts of separate components of the external and internal